

царьтъ, изоставенъ безъ защита въ колесницата си (поради болестъта си не е могълъ да седи на конь), билъ убитъ презъ зимата на 1277 г. Цѣлиятъ народъ се стекълъ подъ знамената на този храбръ мжжъ, на чиято страна било и военното щастие, а самъ той се завзелъ да покорява градоветъ²².

Тѣзи събития предизвикали голѣмо смущение въ Византия. Почнали да се страхуватъ смѣлиятъ узурпаторъ да не възобнови нахлуванията на Асена I и Калояна. Императоръ Михаилъ побързалъ въ Одринъ, та да е поблизо до границата. Отначало се опиталъ да привлече Ивайло на своя страна, но скоро решилъ да издигне като претендентъ за престола подъ името царъ Иванъ Асенъ III нѣкой си Иванъ отъ рода на Асеновцитѣ²³, когото оженилъ за дъщеря си Ирина. Ако този опитъ не сполучи, Иванъ си запазвалъ титлата византийски деспотъ. Гръцкитѣ войски потеглили за България да се сражаватъ за Ивана противъ Ивайло и Мария, която се затворила въ Търново. На страната на новия царъ били привлечени съ подаръци и обещания много отъ боляритѣ.

Мария, противъ която били както търновскитѣ граждани, тъй и гърцитѣ, па и Ивайло, искала на всѣка цена да запази короната за себе си и за сина си Михаила и се предала на Ивайло. Узурпаторътъ надменно изслушалъ пратеницитѣ ѝ и имъ отговорилъ, че той нѣма защо да приема като даръ онова, което почти му е вече въ ржцетѣ благодарение на военната му сила; нека знаятъ, че ако той все пакъ, за да се избѣгне излишно проливане на кръвъ, приема миролюбивитѣ предложения на царицата, то това е отъ негова страна милостъ къмъ нея. Тогава портитѣ на Търново се отворили за пълчищата на царя-бунтовникъ и Мария отпразднувала съ Ивайло свадбата и коронацията си (презъ пролѣтъта на 1278 г.). Но грубиятъ планинецъ-герой скоро омръзналъ на възпитаната въ гръцка изтънченостъ царица. Освенъ това, отъ две страни нападнали двама непримирими врага: татаритѣ и гърцитѣ. Всѣки день се проливала кръвъ; храбритѣ българи побеждавали съ внезапни нападения. Съ ужасъ гръцкитѣ войници влизали въ бой, защото Ивайло не знаялъ пощада. Макаръ Търново да е билъ почти отъ всички страни обграденъ отъ гърци²⁴, войната при все това продължила безкрайно дълго. Въ началото на 1279 г. въ Търново изведнѣжъ се прѣсналъ слухъ, какво Ивайло е убитъ въ едно сражение съ татаритѣ. Търновскитѣ граждани веднага отворили вратитѣ, предали на гърцитѣ Мария и сина ѝ, и радостно посрещнали новия царъ *Иванъ Асенъ III*. Скоро следъ това пристигнала и неговата жена. Забременѣлата отъ узурпатора Мария била докарана въ Одринъ. Българитѣ не ѝ се сърдѣли, но докато въ българскитѣ църкви се пѣло „вѣчная память“ за всички покойни царици, считали я недостойна за тая честъ.

Иванъ Асенъ III, човѣкъ съ несамостоенъ характеръ, неможалъ да се задържи. Най-много привърженици презъ това време е ималъ Георги *Тертерий* (Тѣртерѣс)²⁵. По произходъ той билъ отъ дворянски родъ, билъ въ родствени връзки съ най-влиятелнитѣ родове и билъ обичанъ, защото билъ храбръ и уменъ. Асенъ, като виждалъ опасенъ противникъ, искалъ да го привърже къмъ себе себе си съ роднински връзки; назначилъ го деспотъ и му далъ сестра си за жена. Затова пъкъ